© Ю. Л. Наконечна, Л. М. Демиденко, Н. В. Дрозд

Отримано: 29 травня 2026 р.

Прорецензовано: 02 червня 2026 р.

Прийнято до друку: 05 червня 2026 р.

Дата публікації: 24 червня 2026 р.

email: nakonechna@knu.ua

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0009-0002-4481-5319

email: demydenko@knu.ua

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0000-0003-1340-8374

email: nataliia.drozd@lba.hs-mainz.de

ORCID-ідентифікатор: https://orcid.org/0000-0003-3867-9701

DOI: http://doi.org/10.25264/2311-5149-2026-41(69)-171-178

Наконечна Ю. Л., Демиденко Л. М., Дрозд Н. В. Оцінка ефективності та ризиків використання ШІ у фінансовій діяльності компаній. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» : серія «Економіка».* Острог : Вид-во НаУОА, червень 2026. № 41(69). С. 171–178.

УДК: 336.64:004.8

JEL-класифікація: G32, O33

Наконечна Юлія Леонідівна,
кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Демиденко Людмила Миколаївна,
кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Дрозд Наталія Володимирівна,
кандидатка економічних наук, доцентка, професорка кафедри контролінгу, фінансів та обліку Університету прикладних наук міста Майнц, Німеччина

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РИЗИКІВ ВИКОРИСТАННЯ ШІ У ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ

У статті розглянуто теоретико-методичні підходи використання штучного інтелекту (ШІ) у фінансовій діяльності суб'єктів господарювання, вплив та пріоритетні сфери використання ШІ у фінансовому управлінні компаніями. Проаналізовано ефективність (зростання прибутку, зменшення витрат компаній) і ризики застосування ШІ, їх вплив на фінансовий стан компанії, а також перспективи розширення нових сфер застосування ШІ в діяльності вітчизняних компаній. Основна увага приділяється методам та інструментам оцінки ефекту від використання ШІ, розглянуто переваги та недоліки аналізу парного зіставлення компаній – аналогів; прогностичне моделювання на основі машинного навчання; опитування та експертну оцінку фінансових директорів і керівників фінансових підрозділів великих корпорацій щодо фінансових індикаторів організаційного розвитку, управлінських рішень та інституційного забезпечення компаній на різних етапах впровадження ШІ. Запропоновано порівнювати не схожі компанії на ринку, а досліджувати ефективність однієї компанії, до і після впровадження ШІ, без врахування періоду інтеграції діяльності ШІ і адоптації до його використання працівників, що є більш обґрунтованим і економічно доцільним. Надано всебічну оцінки впливу ШІ на фінансову результативність підприємства за допомогою відповідних показників, які груповано у чотири взаємопов'язані аналітичні підсистеми. Визначено можливості, що надає використання ШІ: прискорювати швидкість обробки масиву даних внаслідок зменшення ручних рутинних операцій; оперативно коригувати виробничі бюджети; прогнозувати потребу в оборотному капіталі; оцінювати вплив виробничих змін на фінансові результати; підвищувати точність фінансового планування. Водночас впровадження ШІ у фінансову сферу приносять не лише переваги, а нові загрози. Вони стосуються кібернетичної безпеки, помилки в логіці програм, неточності та низької якості даних, надмірної прив'язки фінансових менеджерів до цифрових рішень.

Тому особливої актуальності набуває питання комплексної оцінки ефективності та ризиків використання ШІ-технологій у фінансовій діяльності компаній.

Ключові слова: *ШІ у фінансовій діяльності компаній, методи оцінки ефективності використання ШІ, вплив ШІ-технологій на фінансові показники компаній, цифрова поведінка.*

Yuliia Nakonechna,
PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Liudmyla Demydenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Nataliia Drozd,
PhD in Economics, Associate Professor, Department of Controlling, Finance & Accounting, University of Applied Sciences in Mainz, Germany

© Ю. Л. Наконечна, Л. М. Демиденко, Н. В. Дрозд
ISSN 2311-5149
ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ ТА КРЕДИТ

ASSESSING THE EFFICIENCY AND RISKS OF USING AI IN COMPANY FINANCIAL ACTIVITIES

This article examines the theoretical and methodological approaches to utilizing artificial intelligence (AI) in the financial activities of business entities, evaluating its impact and priority areas within corporate financial management. The study analyzes efficiency gains–such as profit growth and cost reduction–and risks associated with AI deployment, assessing their subsequent effects on the financial positions and future prospects of domestic enterprises.

Particular focus is placed on the analytical tools used to evaluate the economic effects of AI. The paper scrutinizes the advantages and disadvantages of peer-group analysis, machine-learning-based predictive modeling, and surveys of financial executives regarding organizational indicators across various integration stages. Methodologically, the study argues that rather than comparing disparate market competitors, it is more economically viable to analyze a single enterprise's performance «before and after» AI implementation, excluding the initial integration and employee adaptation phases.

Furthermore, a comprehensive framework for assessing AI's impact on corporate financial performance is provided through indicators categorized into four interconnected analytical subsystems. The study identifies key capabilities enabled by AI, including accelerated data processing, minimized routine operations, dynamic production budget adjustments, and enhanced forecasting accuracy for working capital requirements. Concurrently, the paper addresses emerging threats, including cybersecurity vulnerabilities, programming logic errors, low data quality, and managers' over-reliance on digital solutions. Ultimately, the comprehensive assessment of these efficiencies and risks is substantiated as a matter of paramount relevance.

Keywords: *AI in corporate finance, methods for evaluating AI efficiency, impact of AI technologies on corporate financial performance, digital behavior.*

Постановка проблеми. Використання ШІ дозволяє значно прискорювати процеси прийняття управлінських рішень в сфері фінансів, оподаткування, контролю і аудиту, дає можливість оцінювати і знижувати ризики, скорочувати витрати на логістику, рекламу та інші складові собівартості, що є важливим фактором зростання рентабельності підприємств. Його доступність для широкого кола користувачів прискорює загальний тренд швидкого розвитку фінансових технологій, масштабних всесвітніх цифрових експериментів у сфері фінансів. Вплив штучного інтелекту на фінансове управління компаніями здійснюється у підвищенні ефективності операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Характерною ознакою нових підходів в управлінні фінансами підприємств є інвестування у фінансові стратегії розвитку на основі ШІ з метою збільшення доходів і отримання конкурентних переваг на ринку. ШІ виявляє закономірності та здійснює пошук аномалій, підозрілих операцій, виявляє можливі викривлення даних фінансових документів, оцінює випадки відхиляння від звичайного.

Матеріалами дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних економістів, що аналізують використання ШІ у фінансах; методи оцінки ефективності та ризиків використання ШІ у фінансовій сфері; аналіз впливу штучного інтелекту на фінансові показники діяльності компаній і їх фінансовий стан.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В питаннях дослідження використання ШІ у фінансовому секторі вагоме місце посідає німецька наукова школа, яка традиційно розробляє практичні питання впровадження ШІ у систему банківського менеджменту, контролінгу і управлінського обліку. Представниками цієї школи є Х. Лосбіхлер і О. Ленер [1], які в своїй концепції асистованого і розширеного інтелекту висвітили когнітивні і системні обмеження використання ШІ у контролінгу через необхідність взаємодоповнення людського розуму і машинних алгоритмів.

М. Адолу та ін. [2] провели систематичний огляд застосування штучного інтелекту, пов'язаного з корпоративним управлінням, та виявили, що використання застосувань глибокого навчання на основі штучного інтелекту є ефективним у прогнозуванні фінансових проблем та банкрутства. Було виявлено, що застосування ГН перевершують традиційні методи фінансового аналізу у прогнозуванні фінансових банкрутств, досягаючи коефіцієнта точності до 93 %.

З позиції фінансового менеджменту заслуговує на увагу дослідження Н. Алнора та ін. [3], які на основі регресійного аналізу виявили вплив застосування ШІ на швидкість і точність проведення фінансового аналізу у банківських і страхових установах. А. Азензула, Н. Махуата та К. Мохліса [4] вивчали можливості впровадження ШІ у систему корпоративного менеджменту і внутрішнього контролю з метою мінімізації податкових ризиків. Інтеграція ШІ у діяльність корпорації виступає інструментом забезпечення прозорості та протидії ухиленню від сплати податків, що є вкрай важливою проблемою сучасності у фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання.

Дослідники Ф. Аслам та ін., [5] і М. Елінг, Д. Нюссле, Дж. Штаублі [6] присвятили своє дослідження питання використання ШІ у страхуванні з метою виявлення шахрайства і зловживань у фінансовому секторі.

Також прикладні питання використання ШІ у трансформації моделі фінансового планування і звітності розкрито у праці Б. Вайссенбергер [7], де авторка обґрунтовує важливість розширення сучасного фінансового інструментарію через інтеграцію неструктурованих зовнішніх даних.

Сучасні науковці-дослідники присвячують свої публікації різним аспектам застосування ШІ у фінансах. Зокрема, автори Джон Де Леон, Джон Е. Гембл, Кетрін Такен Сміт, Лоуренс Мерфі Сміт [8] здійснили огляд розвитку застосувань ШІ, пов'язаних з фінансовою звітністю та корпоративним управлінням. Авторами вперше було проведено дослідження фінансових показників фірм, які отримали високі оцінки за використання ШІ з компаніями, які не використовували ШІ.

Серед вітчизняних науковців питання штучного інтелекту у фінансовій діяльності бізнес-структур на сьогодні є малодослідженим і потребує ґрунтовних праць. Разом з тим, заслуговує на увагу дослідження В. Приймука [9], де автор розкрив еволюцію технології ШІ, її позитивні сторони і виклики та організаційні аспекти застосування ШІ у фінансовій діяльності підприємств. Л. Кльоба [10; 11] в своїх працях висвітлює різноманітні напрямки використання сучасних технологій у фінансовому секторі, зокрема, у банківських установах.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розкриття еволюції застосування ШІ у фінансовій діяльності компаній, визначення можливостей, які надає штучний інтелект у фінансах, з точки зору максимізації прибутковості підприємств, виявлення і зниження ризиків підприємств, забезпечення експоненціального вектору зростання продуктивності праці для підвищення ефективності фінансових рішень і скорочення часу для їх прийняття, а також перспектив роботи з клієнтами за їх реальними персональними потребами, що розширює фінансову інклюзію. Основними завданнями дослідження є теоретичне узагальнення основних концепцій, які визначили напрямки розвитку ШІ у фінансовій діяльності; групування фінансових показників компаній, що характеризують ефективність використання ШІ-технологій; здійснення порівняльного аналізу різних методів оцінки фінансового ефекту від застосування ШІ; експертна оцінка переваг і загроз на шляху інтегрування технологій штучного інтелекту у фінансову діяльність компаній і узагальнення результатів дослідження з метою формулювання висновків.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах ШІ активно увійшов у різні сфери діяльності суспільства, зокрема у фінансову діяльність суб'єктів господарювання.

Особливо необхідно зазначити позитивний вплив штучного інтелекту на процеси формування і розподілу бюджету, на фінансове планування і прогнозування, точність і якість якого під впливом використання ШІ дають суттєві фінансові здобутки. Також корисною виявилася робота з ШІ у сфері управління інвестиційним портфелем, забезпечення ефективного розміщення капіталу на основі визначення балансу між прибутковістю і ризиком втрат. ШІ моделює стратегії фінансового інвестування і, зокрема, роботу із криптовалютою, на основі аналізу траєкторій коливань тих показників, що характеризують зміну доходності та кон'юнктури ринку. Окрема сфера застосування ШІ – фінансова безпека, зокрема, виявлення шахраїв серед бізнес-партнерів, клієнтів, а також операцій з відмивання тіньових грошових потоків.

ШІ працює із великим обсягом даних, проте ніхто не застрахований від використання ШІ недостовірних даних або продукування їм придуманих фактів і висновків. Інформація, яку генерує ШІ, активно використовується у конкурентній боротьбі суб'єктів підприємницької діяльності, і це є необхідним і зрозумілим, але, разом з тим, і небезпека використання ШІ в цій сфері управлінні фінансами зазвичай пов'язана із загрозою витоку корпоративної та особистої інформації, яка не є публічною, але може бути добута з різних інтернет-джерел і незаконно використана. Такі випадки мають тягнути за собою правові наслідки, економічні та етичні втрати, але на практиці фінансової діяльності вітчизняних корпорацій це відбувається дуже рідко. Нормативно-правове регулювання використання ШІ у фінансових процесах, створення контролюючих (наглядових) інститутів з боку державних органів або бізнесу значно відстає від швидкісного розвитку фінансових технологій в умовах цифрової економіки і високої невизначеності. Необхідно, щоб і в Україні діяло щось на кшталт європейських законодавчих норм – AI Act, Загального регламенту про захист даних – GDPR, що має забезпечувати рівновагу між розвитком технологічних інновацій в сфері штучного інтелекту і безпекою інтересів користувачів і сприяти європейський інтеграції.

Головне питання для фінансової науки та практики наразі полягає в тому, щоб визначити, які методи оцінки впливу штучного інтелекту на фінансові показники діяльності підприємства і його фінансовий стан є більш релевантними. Перевага від впровадження ШІ – це швидка обробка великого масиву даних і використання сучасних різноманітних методів фінансового моделювання складних комбінованих кейсів і постійне розширення сфер і можливостей використання ШІ на тлі здешевлення вартості ШІ-технологій.

Методологічний інструментарій сучасних фінансових досліджень охоплює різноманітні підходи, які доцільно систематизувати у три основні групи: економетричні методи аналізу (парне зіставлення), моделі на основі машинного навчання, а також емпіричні моделі, засновані на якісній та кількісній оцінках експертів (табл. 1).

Таблиця 1

Методи оцінки ефективності та ризиків використання ШІ у фінансовій діяльності компаній

Методи	Зміст методів оцінки
1. Група економетричних методів аналізу (парне зіставлення)	Аналіз ґрунтується на системній обробці ретроспективних даних фінансової звітності та дає змогу кількісно оцінити відмінності у фінансових результатах компаній, які активно використовують ШІ. Одним із найбільш методологічно обґрунтованих інструментів у межах цієї методології є аналіз парного зіставлення або порівняння, що передбачає підбір для кожної компанії, що активно впроваджують інструменти ШІ, відповідної компанії-аналога з тієї самої галузі, визначеної за відповідними класифікаційними кодами, порівняної за масштабом діяльності, ключовими фінансовими характеристиками та структурним профілем.
2. Методи на основі машинного навчання	Використовується як аналітичний інструмент для моделювання та прогнозування фінансового стану підприємств. У межах такого підходу дослідники формують довгострокові вибірки, що охоплюють значну кількість спостережень. Наприклад, емпірична база може бути сформована на основі даних за період десяти років. На основі сукупності фінансових коефіцієнтів здійснюється навчання алгоритмів машинного навчання.
3. Емпіричні моделі, засновані на якісній та кількісній оцінках експертів	Методологічними засадами даних підходів зазвичай стають опитування та експертні оцінки фінансових директорів та керівників фінансових підрозділів великих корпорацій. Отримані дані дають можливість класифікувати підприємства за кількома критеріями: обсягом інвестицій у ШІ-практики, рівнем інтеграції таких рішень у фінансові процеси, стадією впровадження – від пілотного тестування до масштабування та повної трансформації, а також рівнем готовності до зовнішнього підтвердження результатів використання ШІ. Останнє є дуже важливим в системі таких моделей, оскільки відображає здатність компанії документально підтвердити результати роботи ШІ-алгоритмів, надавати аудиторам відповідні докази, пояснювати логіку функціонування ШІ-моделей і забезпечувати відповідність вимогам регуляторів.

Джерело: складено авторами.

1. Група економетричних методів, зокрема, аналіз парного зіставлення компаній забезпечує вищий рівень методологічної коректності порівняння, оскільки дає змогу мінімізувати вплив зовнішніх відмінностей між досліджуваними компаніями та їхніми аналогами та дозволяє частково ізолювати ефект використання ШІ від впливу галузевих, фінансових та інших можливих відмінностей. Для попередньої перевірки статистичних передумов застосовується тест на однорідність показників дисперсії, що дає змогу визначити коректний варіант подальшого порівняння середніх значень. Після цього використовується параметричний тест для оцінювання статистичної значущості відхилень у показниках рентабельності, операційної ефективності та фінансового ризику. Паралельно для дослідження впливу часових, структурних і якісних характеристик фінансової аналітики на результативні фінансові показники можуть застосовуватися лінійні OLS-регресії.

У межах регресійного аналізу доцільно включати контрольні змінні, що відображають масштаб компанії, її вік, галузеву належність, структуру капіталу, рівень боргового навантаження, наявність поточних збитків та інші показники і фактори, здатні впливати на фінансові результати. Завдяки цьому економетричний підхід дозволяє не лише виявити статистично значущі відмінності між компаніями, що активно використовують ШІ, а й оцінити потенційний вплив цифровізації фінансової аналітики на різноманітні показники, починаючи з швидкості підготовки звітності, якості управлінських рішень до загальної фінансової ефективності підприємства. Замість універсального запровадження методу оцінки бізнесу двох подібних по сукупності критеріїв компаній, одна з яких використовує ШІ, а інша ні, пропонуємо підхід, орієнтований на історію використання ШІ однієї компанії за період: від застосування до теперішнього часу. Аналіз бізнес-середовища свідчить, що краще порівнювати не схожі компанії на ринку одну з іншою, а досліджувати ефективність однієї компанії до і після впровадження ШІ, вираховуючи періоди інтеграції діяльності ШІ, це буде більш правильно та економічно обґрунтовано. Для оцінки загальної ситуації щодо ефективності застосування ШІ у фінансовій діяльності компаній потрібно зібрати об'єктивну статистику по суб'єктах фінансової діяльності і, чим більша вибірка таких компаній однієї галузі по різних містах і регіонах України, тим точніший результат аналізу ефективності використання ШІ.

Перехідний період, коли фактично не можна очікувати зростання прибутку від застосування ШІ, це період впровадження ШІ технологій в роботу компанії, він пов'язаний із фінансовими витрати на придбання, процесом інтеграції ШІ, навчанням персоналу роботи з новими гаджетами, «навчанням» самого ШІ і цей період, до пів року, необхідно виключити з аналізу ефективності використання ШІ. Таким чином, період оцінювання має виключати витрати на придбання та час впровадження ШІ, а також період навчання персоналу.

2. Метод прогностичного моделювання на основі машинного навчання передбачає, що на основі сукупності фінансових коефіцієнтів здійснюється навчання алгоритмів машинного навчання, зокрема,

XGBoost, Random Forest, SVM та глибоких нейронних мереж з метою класифікації рівня фінансової спроможності підприємств, виявлення прихованих закономірностей у фінансових даних та прогнозування потенційної стійкості компаній в умовах цифрової трансформації.

Оцінювання результативності таких моделей грунтується на використанні загальноприйнятих метрик якості класифікації, зокрема, Accuracy, Precision, Recall та F1-Score, та посилюється додатковим застосуванням аналізу важливості ознак. Останній забезпечує можливість визначення певних груп фінансових показників, що мають найбільшу пояснювальну силу для оцінювання фінансової спроможності та успішності цифрової трансформації підприємства.

Отже, прогностичне моделювання на основі машинного навчання забезпечує поряд з підвищенням точності фінансової діагностики ще й поглиблення розуміння взаємозв'язку між фінансовими характеристиками компанії, рівнем її цифровізації та здатністю адаптуватися до технологічних змін.

3. Третю групу методологічних підходів представляють емпіричні моделі, які поєднують кількісні фінансові індикатори з якісною оцінкою організаційного розвитку, управлінських рішень та інституційної забезпеченості компаній у період до і після впровадження ШІ. Аналітичні та консалтингові установи, зокрема, KPMG, CCAF, Deloitte – великі корпорації (з річним доходом понад 250 млн дол. США) широко застосовують такі моделі для оцінювання прямих фінансових результатів цифрової трансформації та й її системних ефектів.

Таким чином, емпіричні рамкові моделі дозволяють оцінити не лише економічний ефект від застосування ШІ, а й рівень прозорості, керованості та контрольованості цифрових фінансових процесів.

Для всебічної оцінки впливу ШІ на фінансову результативність підприємства доцільно систематизувати відповідні показники у чотири взаємопов'язані аналітичні підсистеми.

1. Група індикаторів рентабельності та прибутковості відображає фінансову результативність використання ШІ та його здатність генерувати додаткову фінансову віддачу. До ключових показників належать чистий прибуток, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу та прибуток на акцію. Вони дають змогу визначити рівень ефективності впроваджених ШІ-практик у трансформації наявних ресурсів, активів та акціонерного капіталу у фінансовий результат. У довгостроковій перспективі такі показники також можуть використовуватися для оцінки впливу цифрової трансформації на інвестиційну привабливість і вартість компанії для інвесторів.

2. Група індикаторів операційної ефективності та продуктивності характеризує вплив ШІ на швидкість перебігу, вартість та якість фінансових процесів всередині компанії. Ключову роль тут відіграє показник часу підготовки фінансової звітності, який відображає здатність інтелектуальних систем скорочувати тривалість процедур закриття звітного періоду та підвищувати ефективність процесів. До цієї групи також належать показники скорочення операційних витрат на обробку даних (автоматизації рутинних процедур), а також зростання продуктивності праці фінансових аналітиків. Таким чином, операційні індикатори дають змогу оцінити, наскільки ШІ сприяє пришвидшенню, точності та ресурсній ефективності фінансової функції.

3. Підсистема індикаторів ліквідності та використання ресурсів, спрямована на визначення здатності ШІ оптимізувати структуру балансу, управління ліквідністю та ефективність використання активів. До ключових показників належать співвідношення грошових коштів до загальних активів, коефіцієнт швидкої ліквідності, оборотність активів та оборотність запасів. У цьому контексті показники ліквідності й оборотності дають змогу оцінити, чи забезпечує цифровізація фінансової аналітики більш раціональне управління активами та короткостроковими фінансовими зобов'язаннями, сприяє точнішому прогнозуванню грошових потоків, оптимізації запасів, зниженню надлишкової ліквідності та підвищенню загальної ефективності використання ресурсів.

4. Група індикаторів ризику оцінює вплив штучного інтелекту на фінансову стійкість, рівень ризику й якість прогнозування. До неї належать коефіцієнт систематичного ринкового ризику β, показники волатильності, індикатори відхилення прогнозів, а також рівень скорочення помилок при складанні бюджетів, фінансовому плануванні та прогнозуванні грошових потоків. Використання таких індикаторів дозволяє оцінити, чи сприяє використання ШІ підвищенню точності управлінських прогнозів, зменшенню інформаційної невизначеності та покращенню здатності компанії реагувати на ринкові зміни та шоки.

Отже, емпіричні моделі мають комплексний характер, оскільки поєднують фінансові коефіцієнти, операційні індикатори, показники ризику та якісні характеристики готовності організації до змін. Їхня перевага полягає в тому, що вони дозволяють комплексно поєднувати оцінку впливу ШІ як з точки зору покращення фінансового результату, так і з позицій управлінської зрілості, прозорості рішень, верифікації інформації та стратегічної готовності підприємства до цифрової трансформації.

Аналогічні підходи щодо визначення фінансових показників, що характеризують ефективність застосування ШІ, спостерігаються і у роботах вітчизняних економістів, які присвячені дослідженню методам комплексного оцінювання впливу ШІ на фінансово-економічну діяльності компаній [12; 13].

Більшість авторів починають свій аналіз з фінансових показників: прибутку, витрат і доходів, як базових і вирішальних, а також визначають показники швидкості обробки масиву даних внаслідок зменшення ручних рутинних операцій фінансових працівників та показники ризику. Система оцінки результативності застосування ШІ також доповнюється окремим блоком показників рівня задоволеності клієнтів від отриманих послуг [14]:

– фінансових – повернення фінансових ресурсів на вкладені інвестиції: збільшення доходів, зниження витрат;

– операційних – швидкість обробки даних: точність прогнозів, зниження кількості помилок, автоматизація процесів;

– клієнтських – задоволеність клієнтів: зниження відтоку клієнтів і швидкість їх обслуговування;

– ризиковості – зниження фінансових втрат від шахрайства: точність оцінки ризиків, зниження регуляторних ризиків, пов'язаних із протидією відмивання грошей.

Отже, узагальнюючи, визначимо групу фінансові показників, на які впливає робота із ШІ. Перш за все, на прибуток підприємств і на собівартість продукції, робіт, послуг і, відповідно, на такі відносні показники оцінки фінансового стану, як показники рентабельності, в тому числі, рентабельності інвестицій. А також на фінансові показники заборгованості, що пов'язані із структурою капіталу, а саме, використанням кредитних ресурсів у діяльності підприємства (пошук ШІ найбільш привабливого кредитора з гарними умовами кредитування), на показники активності: оборотність оборотних коштів в днях, показників, що відображають швидкість повернення дебіторської заборгованості зниження частки проблемної заборгованості, ШІ опосередковано впливають і на показники ліквідності через встановлення ШІ оптимальних пропорцій між поточними активами / поточними пасивами.

Компанії зацікавлені за один і той же час отримати якомога більший результат від роботи кожного працівника, з цією метою активно застосовують ШІ – це прискорює швидкість виконання завдань – роботи, що кількісно вимірюється в хвилинах, годинах, днях на одного працівника, при цьому показники продуктивності праці зростають. Але також дуже важливо, що за допомогою ШІ завдання можуть бути виконані більш якісною і точно, ці обидва фактори впливають на зростання конкурентоздатності компанії. Новою тенденцією у фінансовій діяльності є те, що компаніям вигідно замінювати розробника і цілої його команди початківців на одного досвідченого фінансового аналітика – керівника групи, експерта, який, застосовуючи ШІ, самостійно виконує завдання і не залучає додаткову робочу силу. Цілком очікувано, що на ринку фінансової сфери буде постійно зростати попит і, відповідно, оплата праці таких фахівців, чиї знання і досвід домінують у сфері цифрових технологій і одночасно в сфері фінансової аналітики. Тобто заробляти будуть більше всіх спеціалісти з навичками глибокого використання ШІ, які виступають як фінансові експерти, і це має значно зменшить потребу в юніорах початківців, тому що всю їх роботу виконуватиме ШІ.

Отже, ефективність використання ШІ вимірюється у зменшені часу на здійснення однієї фінансових операцій. Якщо застосовується ШІ, то зростає швидкість виконання операції (завдань) за відповідний час. Результативним показником таких дій і ефекту від ШІ мав би бути показник кількості звільнених або переведених на інші ділянки роботи працівників. Для фінансів компанії це означає зменшення вартості робочої сили, відповідно, витрат на заробітну плату, таким чином, відбувається скорочення її складової частини у собівартості вироблених товарів, робіт, послуг, що є фактором зростання прибутку. З іншого боку, якщо керівництво компанії приймає рішення зберегти склад працівників і їх кількість не зменшується, то мало б очікуватися зростання обсягів виробництва і, відповідно, виручки і прибутку компанії, тому що продуктивність праці зросла. Тому ці два показники – кількості звільнених або переведених на інші ділянки роботи працівників і зростання обсягів виробництва і, відповідно, виручки і прибутку компанії внаслідок зростання продуктивності праці – є базовими для розуміння мотивації бізнесу використовувати ШІ, вкладати фінансові ресурси в його розвиток.

Для забезпечення конфіденційності вітчизняні компанії використовують платну підписку, наприклад, Gemini і тоді саме Google гарантує запобігання несанкціонованому доступу сторонніх осіб, зокрема, конкурентів до інформації підписанта.

Підхід керівництва українських компаній різниться: є ті, для кого впровадження ШІ є пріоритетною політикою в управлінні фінансами, вони «заставляють» впроваджувати ШІ і ті, хто не бажає витрачати кошти на це, і радить працівникам використовувати безкоштовні ШІ-ресурси, або купувати ШІ-послуги за свій рахунок.

ШІ застосовує певні види алгоритмів, за допомогою яких він аналізує поставлене завдання, що забезпечує його постійне навчання за рахунок розширення інтернет-бази. При цьому постійні подальші запити удосконалюють інформацію саме під конкретного користувача і з кожним новим запитом інформація від ШІ стає більш персоніфікованою відповідно до користувацьких очікувань.

Висновки. Визначимо основні пріоритетні сфери застосування ШІ у фінансах. Відповідно до основних аспектів фінансової діяльності компанії, такими є фінансове планування, вибір джерел фінансування, управління грошовими потоками, прибутком, капіталом, а також інвестування, контроль і аудит. Таким чином, використання штучного інтелекту дає можливість удосконалювати управління доходами та видатками підприємства, підвищувати ефективність інвестиційних рішень, якість і точність фінансового планування і прогнозування, максимізувати прибутковість за рахунок зменшення оборотності оборотних активів, витрат на логістику, рекламу завдяки скорочення часу на обробку великого обсягу інформації для прийняття управлінських рішень з метою зростання доходів і продуктивності праці.

Потужний ШІ починається з достовірних даних, тому важливими є їх «готовність і чистота», щоб компанія мала можливості розкрити весь потенціал використання ШІ. Але можливості штучного інтелекту обмежені без участі висококосвіченого фахівця у сфері фінансів, який здатний правильно поставити завдання і перевірити як процес обробки та аналізу інформації, так і результати роботи.

Таким чином, тільки фахівець у сфері фінансів може адекватно поставити завдання ШІ, скерувати його на потрібний аналіз і особисто перевірити отримані результати. Саме спеціаліст відповідного фахового рівня на кожному етапі роботи визначає завдання і кейси для штучного інтелекту і готовий відразу виправляти його помилкові кроки, і, головне, здатний використовувати нові ідеї, які генерує штучний інтелект, для підвищення ефективності фінансової діяльності та досягнення запланованих результатів.

Література:

1. Losbichler, H., Lehner, O. M. (2021). Limits of artificial intelligence in controlling and the ways forward: a call for future accounting research. *Journal of Applied Accounting Research*, 22 (2), 365–383. DOI: 10.1108/JAAR-10-2020-0207

2. Ahdadou, M., Aajly, A., Tahrouch, M. (2024). Enhancing corporate governance through AI: A systematic literature review. *Technology Analysis & Strategic Management*, 37 (11), 1753–1766. DOI: 10.1080/09537325.2024.2326120

3. Alnor, N. H. A., Al-Matari, E. M., Mohammed, O. A. A., Eltahir, I. A. E., Eisa, M. I. A. (2026). The impact of artificial intelligence in improving the efficiency of financial analysis. *Cogent Business & Management*, 13 (1). DOI: https://doi.org/10.1080/23311975.2026.2651475

4. Azenzoul, A., Mahouat, N., Mokhlis, K. (2026). Artificial intelligence and corporate governance: strengthening oversight mechanisms to mitigate tax avoidance. *Corporate Governance*. DOI: https://doi.org/10.1108/CG-11-2025-0931

5. Aslam, F., Hunjra, A. I., Ftiti, Z., Louhichi, W., Shams, T. (2022). Insurance fraud detection: Evidence from artificial intelligence and machine learning. *Research in International Business and Finance*, 62. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101744

6. Eling, M., Nuessle, D., Staubli, J. (2021). The impact of artificial intelligence along the insurance value chain and on the insurability of risks. *The Geneva Papers on Risk and Insurance – Issues and Practice*, 47. DOI: 10.1057/s41288-020-00201-7

7. Weißenberger, B. E. (2021). Artificial intelligence as a future technology in controlling. *Controlling & Management Review*, 2. DOI: 10.1007/s12176-021-0366-9

8. De Leon, J., Gamble, J. E., Smith, K. T., Smith, L. M. (2026). Emerging Use of AI and Its Relationship to Corporate Finance and Governance. *Journal of Risk and Financial Management*, 19, 1. Art. 52. DOI: https://doi.org/10.3390/jrfm19010052

9. Приймук, В. В. (2023). Впровадження штучного інтелекту у фінансову діяльність підприємства. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*, 1, 183–198. DOI: https://doi.org/10.33244/2617-5940.1.2023.183-198

Pryimuk, V.V. (2023). Vprovadzhennia shtuchnoho intelektu u finansovu diialnist pidpryiemstva [Implementing artificial intelligence into the financial activities of an enterprise]. *Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnoho podatkovoho universytetu* [Collection of scientific papers of the State Tax University], 1, 183–198. doi:10.33244/2617-5940.1.2023.183-198 [in Ukrainian].

10. Кльоба, Л. Г., Кльоба, Т. Л. (2022). Економічна суть та значення FinTech в банківській системі України. *Ефективна економіка*, 10. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.10.41

Kloba, L.H. and Kloba, T.L. (2022). Ekonomichna sut ta znachennia FinTech v bankivskii systemi Ukrainy [The economic essence and significance of FinTech in the banking system of Ukraine]. *Efektyvna ekonomika* [Efficient economy], 10. doi:10.32702/2307-2105.2022.10.41[in Ukrainian].

11. Кльоба, Л. (2024). Упровадження FinTech – конкурентна перевага банку. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3 (56), 38–48. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4368

Kloba, L. (2024). Uprovadzhennia FinTech – konkurentna perevaha banku [FinTech implementation is a competitive advantage for the bank]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(56), 38–48. doi:10.55643/fcaptp.3.56.2024.4368 [in Ukrainian].

12. Кравченко, М., Поляков, Є. (2026). Системний підхід до використання штучного інтелекту в бізнес-функціях підприємства та оцінка його впливу на економічну ефективність. *Сталий розвиток економіки*, 1(58), 712–720. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-95

Kravchenko, M. and Poliakov, Ye. (2026). Systemnyi pidkhid do vykorystannia shtuchnoho intelektu v biznes-funktsiiakh pidpryiemstva ta otsinka yoho vplyvu na ekonomichnu efektyvnist [A systematic approach to the use of artificial intelligence in the business functions of an enterprise and assessment of its impact on economic efficiency]. *Stalyi rozvytok ekonomiky* [Sustainable economic development], 1(58), 712–720. doi:10.32782/2308-1988/2026-58-95 [in Ukrainian].

13. Поповиченко, І., Спірідонова, К., Андрійчук, А. (2024). Застосування штучного інтелекту в фінансово-економічному аналізі діяльності підприємства. *Економічний простір*, 189, 81–84. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-15

Popovychenko, I., Spiridonova, K. and Andriichuk, A. (2024). Zastosuvannia shtuchnoho intelektu v finansovo-ekonomichnomu analizi diialnosti pidpryiemstva [Application of artificial intelligence in financial and economic analysis of enterprise activities]. *Ekonomichnyi prostir* [Economic space], 189, 81–84. doi:10.32782/2224-6282/189-15[in Ukrainian].

14. Журавльова, І. (2026). Оцінювання застосування штучного інтелекту в фінансовій сфері в умовах стратегічної невизначеності. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 1(12), 255–271. DOI: https://doi.org/10.58423/2786-6742/2026-12-255-271

Zhuravlova, I. (2026). Otsiniuvannia zastosuvannia shtuchnoho intelektu v finansovii sferi v umovakh stratehichnoi nevyznachenosti [Evaluating the application of artificial intelligence in the financial sector in conditions of strategic uncertainty]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 1(12), 255–271. doi:10.58423/2786-6742/2026-12-255-271[in Ukrainian].